

# PRAVICA

## Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrta leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

### Še enkrat naša mladina.

Neka berlinska zdravnica piše v »Neue Freie Presse« 7. februarja t. l. št. 22.055 sledeče:

»Nisem verjela, da bi se mogle v deželi, ki se ima za napredno, in v času, ki se ponša s kulturo, goditi in dopuščati stvari, katere zdaj dan na dan z lastnimi očmi vidim. Mi hodimo pomagat porodnicam, ki stanujejo v šupah, kojih pod obstoji iz dil, položnih na golo zemljo. Če živi rodbina razkošno, ima petrolejsko peč, redkokdaj pa petrolej, da bi jo zakurili. Jedil ni. Porodnica je napol mrtva od gladi in mraza. Ko smo novemu človeku pomagali na takozvano luč sveta — z drugimi besedami, ako je bil tako nesrečen, da se je rodil živ — potem ga zavijemo v — časnik, ker plenice ni. Nedavno se je objavila statistika, ki pravi, da 27% otrok, ki se rodijo v Berlinu, nikoli ni pokusilo mleka. 18% nima niti srajce, kaj še zibelj ali posteljo. Če ne spe s stariši ali brati in sestrami, spe z najemnikom, ki je s starši v istem prostoru. Sploh jih spi čimveč skupaj brez ozira na spol, starost in rodstvo, da se vsaj segrejejo. 10% dobi že v prvem letu starosti jetiko ali — sifilis.«

Tako se godi v našem stoletju, ki menda znači višek buržuazne kulture, otrokom v enem največjih mest Evrope. Če ni to vnebovpijoč greh, da človeška družba to trpi, potem sploh nobena stvar ni več greh. Medtem ko imajo eni cele palače, vile, automobile, so siti in vsak dan drugače oblečeni, drugi nimajo niti perila, stanujejo kakor živali v lesenih brlogih in so srečni, če jim usmiljena zdravica prinese steklenico mleka ali ekstrakta za juho. Večina jih je brez lastne krivde brez posla, znaten del ne dobi niti podpore; živi ali pogini, to je moderni paganski družbi vseeno. Pa tako ni samo v Berlinu. Če bi kdo hotel opisati bedo londonskih predmestij, bi bržčas naslikal še bolj grozno sliko. In tako povsod, kjer gospodari moderni kapitalizem v vsej svoji moči. Take stvari je treba večkrat na svetlo spraviti, kajti so ljudje, ki skušajo to bedo utajiti, češ, da se pretirava.

Te strahovite razmere pa tudi kažejo, kje da je treba prijeti, če hočemo, da družba trajno in korenito ozdravi. Treba je začeti na dnu, to je pri duši vsakega posameznika. V ljudeh brez razlike stanu (ali »razreda«, če se komu ta izraz bolj dopade) je treba zbuditi soc. čut ali z drugimi besedami: zmisel za ljubezen do bližnjega. Če tega ne bo, tudi zunanja izprememba družabnega reda ne bo prinesla trajnih in pravih sadov. Proletarec, vzgojen v materialističnem duhu sedanje kapitalistične družbe, bo videl svoj cilj v tem, da se polasti produkcije, z njo bogastva, z bogastvom pa moči in vpliva, ki ga v tej družbi le bogastvo daje. S tem se družabni red v svojem bistvu nič ne izpremeni, samo da bo namesto tretjega stanu stopil četrti stan. Treba je delati tako, kakor je to v programu krščanskega socializma ali angleške delavske stranke, ki je po svoji miselnosti zelo podobna krščanskemu socializmu na kontinentu. Vzporedno s socialno zakonodajo, z borbo za vnanjo izpremembo sedanjega družabnega ustroja mora iti intenzivna notranja vzgoja delovnega ljudstva. Socialna demokracija res da tudi v tem pravcu dela, toda vzgoja, ki jo ona propagira, je popolnoma napačna in pogubna. Ona vzgaja svoje pristane, predvsem pa mladino, čisto brez-

božno, materialistično, utilitaristično. Ta mladina bo gledala svet z istega vidika kakor kapitalistična: veliko producirati, veliko pridobivati, veliko zaslužiti, čimveč uživati, iz vsega čimveč gmotne koristi izvleči, vse ljudi v mašine produktivskega procesa izpremeniti. Srce in duša ostaneta prazna, višja hrepenenja in stremljenja se zamorijo, in vse »socialno« mišljenje in čustvovanje bo v taki proletarski družbi takorekoč le na komando: v svoji notranjosti pa bodo ti ljudje ostali egoisti, koristolovci in sebičnejši kakor so bili.

Krščanski socializem bo vzgajal svojo mladino drugače. Vzgal jo bo v veri na moralni red, ki je večnoveljav in izhaja iz Boga, ki hoče, da družba uresničuje njegovo sveto voljo. Ta volja pa je, da se svet pobožanstvi, izveliča in poviša po ljubezni do bližnjega, skrajnih žrtvah in premagovanju sebičnih nagonov, ki hočejo čimveč posedovati, uživati in kopiciti na račun drugega. Le po taki zares etični vzgoji naše mladine se bo dal kapitalizem iznotraj navzven premagati. Seveda moramo v zvezi s tem n o b e n e m s tem delati z vsemi silami in ob vsaki priliki na to, da se podirajo stebri, na katerih kapitalizem kot družabni ustroj in način produkcije sloni, in zgradijo novi socialni in pravni zakoni in čisto nova struktura družbe.

### Političen pregled.

Zadnje dni je v našem notranjem političnem položaju prišlo do velikih sprememb. O Davidovičevih demokratih se govori, da nameravajo stopiti v vladu in ti sami časnikarjem tega niso zanimali, ampak so se izražali tako, da je bilo mogoče spoznati, da jim ta misel ni preveč odvratna. Prosvetni minister Stjepan Radić je imel več shodov, na katerih je določno izjavljal, da se bližamo volitvam. Radikali pa so se na drugi strani teh izjav branili.

Razumljivo je, da so morali ti dogodki močno vplivati, tako na vladu kakor tudi na opozicijo. To vrenje, razburjanje in nekaka nejasnost je morala priti do izraza. Baš te dni se je pričela splošna razprava o proračunu za prihodnje leto. Pri tej priliki pridejo v razpravo stvari načelnega značaja. Kritizirati se more vladno notranje in zunanje politiko, obelodaniti se morejo misli o ureditvi države in sploh razkrivati boleče rane v državni upravi.

Na ponedeljkovi skupšč. seji je nenadoma nastopil načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec. Njegov govor je zelo presenetil vse politične kroge. Obračunal je s svojimi nasprotniki in jasno obrazložil ostalim opozicionalnim strankam, da v teh časih nikakor ne gre igrati se z enotnim nastopom sedanje opozicije. Zlasti je dal jasno vedeti Davidovičevim demokratom, da ne gre, da bi skrivoma koketirali z radikali.

Sedanji položaj je bil že tako zapleten in tako temen, da je bilo vsekakor potrebno, da je nastopil in spregovoril dr. Korošec. On je sicer molčeč človek, tehta in presodi svoje besede. Če pa spregovori, imajo njegove besede pomen in važnost besede državnika. To je pokazal tudi sedanji govor.

V njem je pokazal na previsoko obdavčenost Slovenije, ki je v nasprotju z ustavnimi določili. Če ta ustavna določila za Slovenijo ne veljajo, bo moralo slovensko ljudstvo samo razmišljati, kako se ubraniti takemu preobremenjevanju. Država

uničuje slovensko industrijo iz razloga državne obrambe. Dr. Korošec je odločno izjavil, da ni to nikakršna obramba države, če se sovražniku že vnaprej prepušča narodno bogastvo v obmejnih krajih. Uničevanje industrije ima za posledico brezposelnost in uničuje zadrugištvo.

Slovenci smo samostojen narod in zato želimo živeti v sporazumu z bratskima narodoma. Odločno pa zahtevamo združeno samoupravno Slovenijo. Mi nikakor ne maramo biti državljani druge vrste, kjer bi vlada bila vse, parlament pa nič. Svoje svetinje, ljubljanskega vseučilišča, nikakor ne damo.

Odločne besede dr. Korošca so zelo razburile duhove. Vsi belgrajski listi se zavedajo, da je dr. Korošec govor velikega notranjopolitičnega pomena, zato so ga objavili v celoti. Obširno ga razmotirajo ter delajo najrazličnejše kombinacije. Brez dvoma je ponedeljkov govor dr. Korošca potisnil vse druge dogodke v ozadje in pred nami stoji kriza, na katere razvoj gleda cela država z velikim zanimanjem.

Kriza bo v par dneh izbruhnila in bo v svojem reševanju tako zanimiva, kakor že ni bila kmalu katera. Ni morda zanimivo to, da bi prišla pri sestavi nove vlade v poštev kaka nova stranka, ali morda Pribečevići, temveč to, kdo bo prišel na krmilo te vlade. Vedno bolj in bolj se pojavljajo glasovi, da je Nikola Pašić za to mesto prestar in za to delo prepočasen. Zato je brez dvoma gotovo, da bo pereče vprašanje osebe ministrskega predsednika zelo zanimivo. Če pade oseba, bo padel tudi režim. Med strankami bodo nastale nove skupine. In iz te zmešnjave pač ne bo boljšega izhoda, kakor da se skupščina razpusti in da se razpišejo nove volitve.

Nove volitve lahko prinesejo ublažitev težavnih razmer ali pa tudi ne. Ker se je z letošnjim letom pričela obveznost plačevanja vojnih dolgov, državljanom pač ni vseeno, komu pri volitvah poverijo izpeljavo te tako važne zadeve. Ako bodo volitve svobodne, se ni bati izraza ljudske volje, kajti ljudstvo sodi vedno pravično in po svoji vesti. Klic po avtonomiji in po samoupravi bo tako močen, da bo zahteva po reviziji ustave sama ob sebi umljiva.

### Izid volitev v delavsko zbornico.

Z nedeljo je bil končan volivni boj za našo najvažnejšo institucijo in v ponedeljek je bil ugotovljen končni izid, ki je sledeč: Volivnih upravičencev je bilo 75.106; dostavljenih glasovalnih kuvert je bilo 64.556; glasovalo je skupaj 56.681. — Odanih je bilo glasovnic: za listo, katere nositelj je bil Terseglav (kršč. soc. delavstvo) 15.017; Svetek (soc. demokratje in komunisti) 29.344; Juvan (sam. demokratje in nar. soc.) 8.359; Pevec (Bernotovi soc. demokratje) 2.495; Debeljak (bivši republikanec-radičevec) 1.020; neveljavnih 446.

Mandatov odpade na listo Jugoslovanske strokovne zveze 14, na socialiste in komuniste 27, na demokratje in narodne socialiste 7, na Bernotove socialiste 2, na peto listo ni prišel noben mandat.

Na naši listi so izvoljeni sledeči tovariši: Terseglav Franc, urednik, Ljubljana; Keše Stanko, rudar, Trbovlje; Kugovnik Jurij, kovač, Prevalje; Pukšič Alojzij, pečarski zidar, Javornik; Žumer Srečko,

stavec, Ljubljana; Kukovica Fr., papirniški rezalec, D. M. Polje; Gajšek Ivan, tajnik, Ljubljana; Semenič Andrej, strojni paznik, Maribor; Godeša Ivana, kuharica, Ljubljana; Žužek Franc, pisarn. dnevničar, Ljubljana; Majeršič Ivan, usnjar, Tržič; dr. Milavec Anton, zas. uradnik, Ljubljana; Kordin Franc, ključavničar, Ljubljana; Kores Martin, ključavničar, Maribor.

Proti vsem različnim intrigam in nasiljem, katera so bila mogoča na podlagi volivnega reda in katera so naši tovariši širom Slovenije v tem volivnem boju sami doživeli, pomeni 14 mandatov tudi nekaj in gotovo ne bodo naši »delavski prijatelji« socialisti in komunisti, ki so vsak čas »pripravljene za skupen sporazumen nastop vsega delavstva« proti kapitalistični reakciji, več tako svobodno gospodarili v zbornici. Njihovemu absolutnemu gospodarstvu v tej važni delavski instituciji, katero so dosedaj imeli po milosti slovenskih kapitalistov, je enkrat za vselej odklenalo. Naša delegacija bo pazno zasledovala njihovo delo vnaprej in delavstvo vsak čas informirala o delu v zbornici.

Ravnokar minuli volivni boj pa mora biti resna šola za naše delavstvo. Končni izid kaže, da je bil uspeh volivnega boja boljši tam, kjer je bila naša delavska organizacija in čim starejša je bila organizacija, tem boljši je bil uspeh. V tem volivnem boju so naši nasprotniki, seveda potom nalašč tako prirejenega volivnega reda, operirali v prvi vrsti z nevednostjo delavstva, bodisi z nepoznanjem važnosti te institucije, bodisi z nerazumevanjem volivnega reda. Naši stari organizirani borci so pa kljubovali vsem nakanam, ker so potom organizacije spoznali važnost zbornice za delavstvo, spoznali pa obenem tudi že nasprotnike.

Zato naj bo ta volivni boj opomin vsemu delavstvu, da vendar enkrat spozna potrebo delavske strokovne organizacije in se pridruži svojim tovarišem, ki stojijo že leta in leta na okopih in čuvajo delavske interese. Ko bo vse krščansko delavstvo združeno v svoji krščansko socialni organizaciji in stalo na straži ko en mož, takrat ne bodo pomagali kapitalističnim protežirancem nikakoli še tako komplicirani volivni redi in ne vse intrige in nasilja.

### „Saj ne bo šlo.“

V eni ali drugi organizaciji, posebno pa delavski, ki je le v trenutkih kos svojim nalogam, oblači vedno po nekaj posebnosti, ki so po videzu sami s seboj skregani. Njihov dih je nezaupanje, mrčnost; njihov glas ni melodičen, prostodušnost srca jim je tuja. Poteze obraza odkrivajo sodniško strogost, vedno zaprte ustne njih nevoljo. Lične mišice, stalno napete, in nagrbnjeno čelo napravi vtis, da so vsak čas pripravljeni stopiti v obrambo najnovejšega akcijskega programa.

Sami vidijo vse obrnjeno. Še predno nekaj preiščejo, se zdi, da se potopijo pod vodo, kjer bodo še tako ravno, videli krivo. Dobro se zavedajo, da jezik nikoli ne more dati dosti točnega izraza misli, poudarili pa bodo vedno ono, česar vi niste mislili. Kritizirajo izborni, postanejo pa besni, če jih pozovete, da naj pomanjkljivosti oni odpravijo. Ni jim na udržitvi vezi v organizaciji, važnejše jim je vrtnje na manj odpornih mestih organizacije.

Ob vsakem novem poskusu, ob vsakem koraku naprej jih čutite

okrog sebe, kot kako prostovoljno požarno brambo. Vedno vlačijo s seboj svoje brizgalne in te škropijo noč in dan. Ko si skozi premočen, jim je v zadoščenje, da so preprečili požar. Mesto kašipota slepim, opore slabim, mesto poguma boječim in zaupanja obupanim, so neutrudljivi v dokazovanju opasnosti in že vnaprej izgubljene borbe. Njihov ton ni težko spoznati, njihova pésem je vedno ista pa naj gre za važno ali nevažno stvar.

Žal, da baš v delavski organizaciji, katere nalogo še danes nočemo pojmiti v polnem obsegu, ne manjka takih ubitih zvoncev. Ali se ti ljudje ne zavedajo moči tlečega ognja v delavskih srcih, ki ga pogasiti ni mogoče? Ta posebna vrsta tovarišev more pa biti v organizaciji, ki ima tudi močnih mož, mož dejanj, koristna. Taki tovariši dajo arhitektu pri gradbi nove družbe vedno priliko za preiskovanje solidnosti stavbe. Može dejanj, ki jim pogled v bodočnost tudi radi črne preteklosti ni mrk, bodo pa škodljivi upliv takih tovarišev na organizacijo lahko preprečili. Modri Diogen je Zenonu, ki je zanikal gibanje sploh, odgovoril tako, da je prišel korakati.

## Beleške.

Iz volitev v Delavsko zbornico. Kje je vzrok? Zadnje dni, ko so odhajale organizacije glasovnice glavnemu volivnemu odboru, se je zgodilo, da je bilo mnogo oddanih naših glasovnic neveljavnih, ker je bilo začrtano v volvnem imeniku, da so dotični volivci že volili. Na ta način je izgubila naša lista mnogo glasov in naši volivci so bili tako oropani svoje volivne pravice. Mi vemo, da je glavni volivni odbor izdal za vsakega našega volivca uradno le eno glasovnico, zato nam je nerazumljivo, odkod so bile druge glasovnice. Vsaka krivica se gotovo enkrat maščuje in tudi te prevare, ki so jih zagrešili naši nasprotniki nad delavstvom, bodo še gotovo maščevane.

Urezali so se. Zadnje dni volitev v Delavsko zbornico so se še hvalili Kristanovi socialdemokrati in komunisti, da imajo absolutno večino zagurano, tako da dobe v Delavski zbornici najmanj 30 mandatov. Pripravljali so v Ljubljani za nedeljo zvečer manifestacijski obhod z godbo in bakljami. Vse je bilo pripravljeno in nestrpno so čakali sodrugi-reditelji pred palačo OUZD na končni rezultat in povelja za »marš«. Toda »al' slišimo prav, al' se moti uho,« vse zvijače, prevare, teror, po dve glasovnici na enega volivca, skoraj v vsaki 10. kuverti po dva glasovalna listka, volitve v rokah, glavni odbor, krajevne odbore, razdeljevalce kuvert itd. vse v rokah, pa ne večine. — Ni bilo marša. Pri-

hranili so si bakle in podplate pa tudi pihala. Sedaj jih je sram.

**Branijo se ga.** Kakor znano, je Kristan Anton v dobrem spominu vsemu delavstvu še od takrat, ko je zapustil svojo socialdemokratsko čredo centralističnim volkovom, sam se pa zavil v mehko kožuho in se vsedel na buržoazijske fotelje v Belju na državnem veleposestvu kot upravitelj. Pred kratkim je ta mož zopet nastavil svoje mreže in zanjke delavstvu v Sloveniji. Ujeli so se v zanjke Korunovi socialisti in kdo bi si mislil, da se bodo v te mreže zapletli tudi bivši slovenski komunisti. Prvi to prikrito priznavajo, drugi pa se krčevito branijo naslova »Kristanovi«, vsi skupaj pa drviijo, ne da bi se zavedali, v smer »Delavske Politike«, ki jim jo daje Kristan.

## Jugoslov. strokovna zveza.

### Zveza papirniškega delavstva.

Preska. V nedeljo, dne 31. januarja, se je vršil sedmi redni občni zbor naše organizacije. Ob tej priliki je imel prvi govor zastopnik JSZ tov. P. Lombardo. V enournem govoru je razlagal navzočim zakon o zaščiti in zavarovanju delavstva ter o razmerah v Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Tovarišu P. Lombardotu smo za njegov govor jako hvaležni. Potrebnovali bi še več sličnih predavanj. Za Lombardotom je nastopil predsednik Zveze papirniškega delavstva, tov. Fr. Kukovica, ki je stavil tri resolucije, in sicer: 1. proti ukinitvi raznih dajatev zavarovanemu delavstvu pri Okrožnem uradu; 2. proti nezakonitemu in nasilnemu postopanju pri volitvah v Del. zbornico ter se zahteva, da se razpišejo nove volitve s kroglicami in 3. na parlamentarno delegacijo poslancev SLS proti nameravani ukinitvi ministrstva za socialno politiko. Vse te resolucije so bile soglasno sprejete. Tovariš Fr. Kukovica prinaša našim papirničarjem tudi pozdrave od novo ustanovljene skupine papirniškega delavstva v Radečah pri Zidanem mostu. Predsednik skupine I. Peternel poda poročilo o strokovnem poslovanju organizacije ter zlasti poudarja zopetno pomnožitev članov v preteklem letu. Nato sledi poročilo tajnika. Pri tem poročilu se razvije jako živahna debata glede predloga od strani članstva, da se pri nas ustanovi Krekova mladina. Rezultat debate je bil, da se takoj prične s pripravami za ustanovitev. Sledi poročilo blagajničarke. Pri tozadevni debati je predsednik apeliral na članstvo, da naj točno plačuje mesečni članarino, ker je še vedno nekaj neredno plačujočih članov, ki pa red-

no prejemajo list »Pravico« in s tem organizaciji prizadevajo občutno škodo. Skrbeti je, da se v tej zadevi čim preje napravi temeljiti red. Nato se je vršila volitev načelstva. Z malimi izjemami je ostal stari odbor. Končno smo govorili tudi o naši delavski hranilnici. Pri nas prevladuje mnenje, da bi za enkrat še ne kazalo imeti poslovalnice, nujno se pa naroča članom, da vse svoje prihranke vlagajo v našo delavsko hranilnico. Kdor ima že vložen svoj denar v drugih posojilnicah, naj kar svojo hranilno knjižico pošlje delavski hranilnici, ki se začasno nahaja v prostorih JSZ v Ljubljani, Stari trg 2-I. Delavci, svoji k svojim! Svoj denar v svojo hranilnico! Nato je predsednik zaključil dve in pol ure trajajoči krasno uspeši občni zbor.

Vevče. Vabilo k 5. rednemu občnemu zboru podpornega fonda za delavce združenih papirnic Vevče, Gorice in Medvode, ki se vrši za vevško delavstvo v nedeljo, 14. februarja, ob 8 zjutraj (po sv. maši) v Ljudskem domu pri Dev. Mar. v Polju. Na ta občni zbor je vabljen vse delavstvo brez razlike, kjer se bo podalo poročilo o poslovanju v preteklem letu in izvolili novi odborniki. Na občni zbor pride zastopnik podjetja komercialni ravnatelj. — Odbor.

### Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. V petek, dne 5. februarja 1926 popoldne je TPD dala nenadoma razglasiti, da se bo naslednji dan praznovalo. Rudarji jutranje tretjine tega niso vedeli, akoravno je bilo v petek popoldne razposlanih nekaj delavcev v kolonije, da to razglase. Mnogo rudarjev temu ni verjelo, a drugi, ki stanujejo dalje od rudnika, sploh niso nič vedeli o tem. Vsi tega so prišli drugi dan na delo. Tu so zvedeli, da se praznuje, kar jim ni bilo všeč. Imeli so nepotrebna pota in da so bili ogorčeni, ni treba še posebno pripomniti. Na tem mestu energično zahtevamo, da TPD pravočasno razglasi in ne šikanira delavcev po nepotrebnem, nadalje, če hoče že praznovati, naj to stori ob praznikih in ob nedeljah, in ne kakor se je dosedaj godilo, da se je na svečnico delalo, a na navadni delavnik se praznuje. TPD naj spoštuje praznike in nedelje, pa bo treba manj praznovati.

Trbovlje. Število do sedaj odpuščenih delavcev znaša približno 400. Čuje se, da namerava družba po krivici odpustiti rudarje z mnogimi službenimi leti sprejeti nazaj v delo. — V nedeljo dne 14. febr. bo imel dr. Gosar v dvorani Društvenega doma ob 9 dopoldne shod. Vabljeni vsi tovariši in prijatelji.

## čitajte »Pravico«!

## Viničarji.

Ljutomer. 30. januarja 1926 je nemila smrt iztrgala iz naše srede po dolgi bolezni člana Viher Mihael v 85. letu starosti. Pokojnik je bil redn in vesten član viničarske zveze že od začetka. Bodi mu zemljica lahka in naj v miru počiva!

Ljutomer. Skupina zveze viničarjev v Ljutomeru ima svoj redni občni zbor dne 21. februarja. Kraj in sporeden in vesten član viničarske zveze hodnji »Pravici«.

Ljutomer. Skupina viničarjev v Ljutomeru naznanja, da ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 24. februarja ob 2 popoldne pri tov. Ivan Husjaku v Slamnaku s sledečim dnevnim redom: 1. Govor načelnika, 2. poročilo blagajnika, 3. poročilo tajnika, 4. volitev novega odbora. V slučaju, da ob določenem času zbor ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu članov. — Odbor. ŠRuje, Črdalieu, lgssva-š, f m m m m

## Prometna zveza.

Poziv vsem članom Prom. zveze, skupina Maribor. V nedeljo, dne 14. februarja 1926 ob 9 dopoldne se vrši na Koroški cesti šte. 1 v prostorih »Krekove posojilnice« v Mariboru, občni zbor Prom. zveze, skupina Maribor s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odbornikov; 3. predlogi za občni zbor centrale; 4. volitev novega odbora; 5. volitev delegatov za občni zbor centrale; 6. slučajnosti. V slučaju, da ta občni zbor ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure nato drugi občni zbor, ki bo sklepčen brez ozira na število članov. Pozivamo vse članstvo skupine Maribor, da se tega občnega zbora zanesljivo udeleže. — Odbor.

Iz mariborske glavne proge. Člani Ujedinjenega Saveza še vedno trošijo okrog vesti, da se je PZ ujediniila ter, da so nekateri člani odbora PZ prestopili k njim. Prvič je to neresnica, drugič so pa na občnem zboru Udr. Saveza za glavni kolodvor v Mariboru postavili kot kandidata res enega našega odbornika, ki je bil sam navzoč in je proti temu protestiral. Čudno se nam potem zdi, da so pri tem občnem zboru Udr. Saveza člane v odbor kratkomalo komandirali in med te postavili tudi omenjenega našega člana, ki s tem ni soglašal, samo, da bi naše člane s tem prevarili. Stojimo na stališču, da se vsaj dela odkrito in pošteno ter z jasnim namenom in ne ljudi farbat. Nadalje se je na tem občnem zboru poročalo, da P. Z. nima članov in se je po izjavi gosp. Ceraj pl. Ceriča spoznalo takoj, da je govoril neresnico. Res imenitno za

A. Marby:

**Hanka.**

Lužiško-arbska povest.

29

»Ne, mati, ostanite doma pri očetu in ne skrbite za mene. Brez Hanka se ne vrnem,« se je glasil Bogomirov odločen odgovor. Toda glas mu je zvenel čudno zamolklo, skoro hripavo, obraz mu je obledel in dobil izraz, ki ga ženski niste mogli nikoli več pozabiti. Teta je strmela vsa prestrašena vanj in si ni upala niti z besedico več nasprotovati, kakor bi brala v njegovem obrazu misel: »Ne združujte me po nepotrebnem ... morda zavisijo njeno življenje od ene same minute!«

Riška se je tudi v resnici zavedal samo tega edinega občutka, ko je v viharu naglici stopil na prosto. Zunaj pred vrati je ležal visok zámet, nobena sled ni kazala poti. Vse to ga pa ni dosti motilo, dobro je poznal smer in zaiti ni mogel. Toda drugače je bilo z ubogim dekletom zunaj na prostem polju!

Tako tesno mu je postalo pri srcu, da ga je kar dušilo — če ne najde Hanka na navadnem potu v mesto, kje naj jo potem išče? Kje? Bog! Močvirje? Kaj, ko bi ...? Usmiljeni Bog, to ... samo tega ne! Ostro je oprezal na vse strani, dočim mu je veter gonil cele oblake snega v obraz; ni se brigal za to in niti pomislil ni, da bi si privihal ovrtnik ali bolje naravnal kapo na glavi — samo naprej, hitro, kar se dá.

Prišel je do barja. Riška, ki je dobro poznal okolico, je seveda takoj zapazil, da je ležalo močvirje nižje kakor sosedne njive. Razloček je bil pa vendar tako majhen, posebno sedaj pri novem

snegu, da bi mogel človek, ki bi ne bil dovolj oprezen, le prelahko zaiti v nevarnost. Korak, in če ni pomoč takoj pri roki — je izgubljen!

Mar so se Hankini klici na pomoč izgubili v viharju, ne da bi jih kdo slišal? Toda čemu bi se trafil s tako groznimi mislimi? Mogoče se je dala draga deklica — kako draga mu je bila je spoznal šele sedaj popolnoma — zaradi slabega vremena pregovoriti in je ostala v mestu? Seveda je bilo to pri Hankinem značaju malo verjetno, tako lahko ni nakopavala svojem nepotrebnih skrbí. In vendar se je Bogomir oklepel te misli, kajti v nasprotnem slučaju skoraj ni bilo dvoma, da se je zgodila strašna nesreča.

Na vsak način je hotel najprej oditi v mesto in tam poizvedovati po njej; najti jo je moral, pa naj bi jo iskal tudi vso noč in naj bi spravil na noge tudi ves Kruševce.

In kaj, če bi jo našli šele naslednje jutro, bogve kje — trdo, mrtvo? Srce mu je hotelo zastati ob taki strašni misli. Glasno jo je začel klicati po imenu — klical jo bo, dokler mu ne odreče glas. In ob vsakem zmetu se je vstavil in brskal s palico po snegu, mogoče ...

Tedaj, ko je dospel do ozkega mostiča, ki so ga Kruševčani navadno imenovali »mostiček strahov« ali »vražji mostiček« — tedaj mu je udaril na uho kratek presunljiv krik.

Kakor bi ga bil kdo udaril po glavi; s široko odprtimi očmi je zastrmel v ono smer — tam — tam, komaj deset korakov od ceste! Planil je tja in že v naslednji sekundi klečal poleg nesrečnice; ležala je nezavestna tesno ob robu strašnega močvirja.

Prvič v svojem življenju se čuti mirni, razsodni mož vsega zmedenega. Divje se mu podijo misli

po glavi — in vendar mu je prav sedaj potrebna vsa prisotnost duha. Kar groza ga stresa, ko se spomni, kaj bi se zgodilo, ako bi preslišal oni obupni klic. Šel bi dalje in dalje, dočim bi padajoči sneg bolj in bolj zakrival otrplo postavo, ki bi kmalu povsem sličila snežnim kupom, kakršnih je ležalo vse polno naokrog. Saj ni mogel slutiti, da je bil on sam, ki je povzročil njen krik, ker ga je smatrala Hanka, zmočena kakor je bila, za po-  
šastno prikazen.

Obvladal se je z vso silo, potegnil najprej otrplo truplo par korakov stran od nevarnega mesta, dvignil Hankino glavo, si jo naslonil na prsi in začel hitro otirati s snegom njeno čelo, senci in roke, ki so še vedno krčevito oklepale košaro.

»Bog! o Bog! ne daj, da bi bilo prepozno!« je mrmral nezavedno; ni si je upal odnesti domov, preden bi je ne bil zbudil spet k življenju. Končno, končno je začutil, kako se je začela po okorelih udih prelivati oživljajoča toplota. Tedaj je skočil kvišku, vzel drago postavo v naročje, jo stisnil krepko k sebi, dajal ji sladka imena in stekel, kakor hitro je mogel, proti vasi.

Ni trajalo dolgo in Hanka je odprla utrujene oči. Sprva je blodno zastrmela v obraz svojega rešitelja; toda še preden jo je mogel pomiriti z nežnimi besedami: »Jaz sem, Hanka, jaz!« se je čudovito zasvetilo v njenih očeh. Spoznala ga je in se spomnila, kaj se je zgodilo!

On — on plemeniti, edini! Komu bi se rajši zahvalila za svoje življenje, kakor njemu! Zdi se ji popolnoma naravno, da jo je iskal. Prešinel jo je slasten občutek, da je na varnem in še tesneje se je privila k njemu. Tako se je zadržala nekaj časa popolnoma mirno, potem je pa poskusila dvigniti utrujeno glavo in se oprostiti iz njegovih rok.

Udr. Savez, da je pridobil »izborno moč«, kot je g. Ceraj. Poznamo dobro g. Ceraj Ceriča in vemo, da je bil on glavni krivec, da se Prometna Zveza ni mogla razvijati, kot bi se mogla. Med arhivom PZ se najde marsikaj, kar g. Ceraju ne bi bilo ljubo, da bi dali v javnost. Ker pa kot poštena organizacija nočemo nobenemu jemati njegove časti, mu prizanašamo. Da bi pa naša centrala slepomišla, kakor se je izjavil g. Ceraj, je navadna laž, ker centrala PZ deluje izborno in najsi le g. Ceraj pogleda, kaka razlika je med poslovanjem pod njegovim predsedstvom in sedanjim. Ako je odpadlo kaj vej od PZ, nam ne škoduje, pač pa je neresnica, da bi vse podružnice PZ likvidirale. Ako pa mislijo gg. okrog Udr. Saveza, da ima PZ samo toliko članov, kolikor jih je imelo naročenega Ujedinjenega Železničarja, se moti in jim lahko povemo, da niti od mariborske podružnice ni dobivalo niti polovico članov našega lista, ker ga niso želeli. Apeliram posebno na prog. delavstvo, da se organizira samo pri Prom. Zvezi, kjer bodo našli pošteno in odkrito delo, kar se lahko članstvo vsak čas prepriča. Zbudite se torej moji sotrpini, začnite odpirati oči, ter nam pomagajte v delu za naše pravice. Če se ozremo v preteklo leto vidimo, kake krivice se nam godijo. Napredovanje v urnih plačah je izostalo, letno količino starih pragov so nam, vsaj nekaterim, zmanjšali, dopusti se nam dele le tedaj, ko jih ne rabimo, osobito sedaj pozimi, poleti pa ga le malokdaj dobimo, da bi se v resnici z dopustom nekoliko odpočili v naravi. Vse te in še druge razne krivice bomo pa gotovo popravili, ako se vsi, kar je še vas neorganiziranih organizirate le pri zaščitnici delavskih slojev, to je edino le pri Prometni zvezi. — Prog. delavec.

Skupini »Ujedinjenih železničarjev v Mariboru«. Opozarjamo vodstvo gori imenovane skupine, da opozori in poduči svoje zaupnike in člane na razne klevete in psovke, katere po njihovi navadi izrekajo članom PZ v Mariboru, ker v nasprotnem slučaju bomo primorani podvzeti druge sicer neljube korake. Obveščamo in sporočamo cenjenemu naslovu, da mi člani PZ nismo nikaki farji, ne mežnarji itd. kakor zabavljajo vaši cenjenji sodrugji nas, ampak vam mirno in odkrito povemo, da smo pošteni in miroljubni železničarji ter odkriti borci za svojo eksistenco in svoj kruh, da smo člani poštene strogo strokovne železničarske organizacije in nič drugega. Kakšnega zasebnega naziranja pa je posamezni član, to pa nikogar nič ne briga in kar tudi ne spada v strokovno železničarsko organizacijo, ker naše delo je le na strokovnem polju, nikakor pa ne politično. Toliko v vednost cenj. naslovu. — Člani PZ Maribor.

Zahvala. Zahvaljujem se odboru PZ v Mariboru za izredno mi naklonjeno podporo v znesku 50 Din, katero sem sprejela po vašem zaupniku. — Jausnig Marija, vdova.

P. V.:

## Proti kapitalizmu!

(Bistvo današnje krize.)

Ko je koncem četrtega stoletja umirala grško-rimska kultura in so poganski severni narodi ogrožali rimsko državo, ki je postala krščanska, tedaj je sveti Avguštin mislil, da se bliža konec vsemu in je iz notranje potrebe in sočutja napisal knjigo: »De civitate Dei« (»O božji državi«). Toda grško-rimske civilizacije nista ugonobila duh in sila krščanstva, ampak primitivna in naravna barbarska ljudstva; krščanstvo je prišlo v Germane in tako je nastala nova krščansko-germanska kultura. In danes smo zopet v taki kulturni krizi. Kar mi danes doživljamo, to je konec onega časa, ki je mislil, da more peljati človeka na vrhove življenja — brez stvarivne moči sv. Duha. Ta čas je iztrgal človeka iz družbe in ustvaril iz njega bitje samo zase. Družba je v teku sto-

letnega razvoja raztrgala vezi božje postave in si sama dala svoje zakone. Tako je izgubila zvezo z nadnaravnim svetom resnice in s tem zapadla neizbežnemu poginu. Kajti v vsem svetovju velja večni zakon: vse, kar je izgubilo zvezo s svojim Stvarnikom in mu ni cilj Bog, ampak ono samo, izgubi svojo notranjo življenjsko moč in je zapisano smrti. Državno in politično življenje je prešlo v mrtvilo nacionalizma, dočim se družabno življenje očituje v gorostasnem kapitalizmu. Da je to, kar gre danes mimo nas res konec in pogin krščansko-germanske kulture, to je pred vsem odvisno od vprašanja, ali bomo sploh preboleli te smrtne bolezni. In pomen svetovne vojne je ta, da sta se jasno pokazala dva velika greha v vsej svoji zlobi: nacionalizem in kapitalizem.

Ta strup je že v veliki meri priknjil v krščanstvo na zapadu; mnogi, ki se še imenujejo kristjani, so prišli v kremplje kapitalizma in nacionalizma. Zastala je božanska moč vere in njene ljubezni, pozabili smo nalogo kristjanovo na svetu in nič več ne vemo, da moramo vse stvari tega sveta primerjati z večnimi resnicami.

Zapadni svet ne veruje več v svetega Duha, ne veruje več v zmagoviti križ, ampak pričakuje pomoči od politične moči in gospodarskega blagostanja. Velikokrat se nam zdi, da nam je ljubi Bog odvzel svojega sv. Duha. Ako se nam tako dozdeva, potem smo res brez njega. Mi pa moramo kljub temu vztrajati v njegovi službi, v zvestem izpolnjevanju dolžnosti in temeljito delati, kakor da bi bilo od našega dela vse odvisno.

Tema poganstva se razliva nad nami in vedno bolj nas zapušča duh božji. Toda kljub temu se je zasvetilo v nas. Zopet smo začeli slutiti resničnost večnega, nevidnega sveta. In to je jedro današnje krize, da je treba zopet postaviti Boga v žarišče našega življenja. V mladinskem gibanju je ta težnja najbolj vidna in to tudi tam, kjer je — četudi samo navidezno — naperjeno proti Cerkvi sami. Četudi smo prepričani, da se Bog i brez nas udejstvuje v svetu in mu mi nismo potrebni, ker pač nismo nič drugega kot okorni ljudje — vendar imamo dolžnost pripravljati mu pot in odstranjevati zapreke. Mi hočemo verovati v kraljestvo božje, ker stoji za vero v mistično Telo Kristusovo božja Vseresničnost.

Tako bomo poskusili v teh vrsticah razgaliti svetovni greh kapitalizma in ga postaviti v pravo luč, da se bomo vedeli postaviti v boj in bran proti njemu.

Kapitalizem je po naravnem pravu in razvoju že rodil krvnika. Boljševizem bo zajel mase naivnih ljudi, ako mi kristjani v tem zgodovinskem trenutku odrečemo.

### Zgodovinski razvoj kapitalizma.

V srednjem veku je bilo državno in sploh društveno življenje združeno z duhovnim življenjem cerkve. Srednjeveški človek je rasel iz občestva svojega ljudstva, svojega stanu in svojega poklica. Iz te občestvenosti je vzklila krščansko-germanska kultura. Vidni izraz te kulture je gotška cerkev. Zgradba gotške cerkve odgovarja zgradbi tedanje družbe. Vsak stan sam zase — pa vendar strnjen z drugimi v enoto, kakor vsak kamen pri gotški cerkvi s svojo posebno nalogo, v zvezi z drugimi predstavlja najlepšo harmonijo. Ideja srednjega veka in uredba družbe sta se strnili v eno. Cvetela je umetnost, obrt napredovala, s trgovino je prihajalo blagostanje, kmetijski stan je bil močan in ugleden.

Toda ta uredba je bila zamišljena samo za obstoječi red in ni dajala prebivalstvu, ki se je v letih namnožilo, možnosti življenja. Posledica tega je bil popolen razpad stanov. Pa tudi osnovne ideje, ki so tako plemenito vladale, so se sčasoma pozabile; kajti v pozni mistiki se je človek že zavedel svoje osebnosti. Minul je čas gotike in po tej ideji urejene družbe, nastopila je doba civilizacije.

Začeli so zopet študirati grško kulturo. Genijalni umetniki kot Rafael, Michelangelo in drugi so v svojih delih izlili v poganške oblike duh krščanstva. In tudi duh starega veka,

ki je cenil človekovo osebnost, se zopet pojavi v tem močnem času. Plemstvo in odličnejše hiše se skušajo med seboj v bogastvu in moči in luksuznem življenju. Mogočnejši posamezniki in poedina mesta hočejo priti do politične moči, kar prinese popolnoma drugačno društveno obliko. Toda v senci tega veličja začne cveteti korupcija, ki pride tudi v cerkev. Pač nastopi Savonarola, Filip Neri, pač je narisal Michelangelo v sikstinski kapeli zadnjo sodbo. Toda duh posvetnosti je spravil človeštvo v toliko vrtočlovost zadovoljstva in sv. cerkev je postala tako posvetna, da so ostali vsi klici brezuspešni.

Ako v takih zgodovinskih trenutkih krščanstvo odreče, potem poskrbi Bog na drug način. Tako je prišlo tudi sedaj. Poleg velikih svetnikov in cerkvenih reformatorjev (Ignacij iz Loyole) in velikih papežev tiste dobe, je nastopil v Nemčiji proti posvetni cerkvi avguštinec Luter in reformacijo začenja moderni kapitalizem. V renesanci so bili prvi začetki. Z reformacijo se je razvijal kapitalizem skozi stoletja do one družabne forme, ki jo imamo danes v visokem kapitalizmu trustov in koncernov.

Po Lutrovem nauku ne more človek ničesar storiti za večnost, njegova narava je zaradi podedovanega greha tako pokvarjena, da mu je greh že prirojen, svoboda človekove volje je zmota, upanje, da se zveliča, mu more biti le odrešenje Kristovo. S tem je zamrlo stremenje po čednostnem življenju. Poleg tega je bilo čisto v duhu onega časa, da človek ni občeval z Bogom po posredovanju cerkve, ampak popolnoma neposredno.

Kalvin je šel še dalje in učil, da je življenje ali priprava za pekel ali za nebesa. Tako je bila posledica nesrečne reformacije, da je ponehalo npravno življenje in se je človek obrnil od večnih resnic in se predal dobrotam sveta. Tukaj je prava korenina kapitalizma in pač ni slučaj, da je bil Hugo Stinnes potomec stare hugenotske rodovine.

Ko so okoli 15. stoletja propadli stanovi, se je duševno življenje povsem ločilo od religioznega. Državno, gospodarsko in društveno življenje je postalo samostojno. Stanovsko občestvo je bilo uničeno z idealom človeške osebnosti in duševno življenje se je začelo intenzivno pečati z naravo. Tako se je iz religiozno-nravnih idej srednjeveških razvil humanizem, splošna človečnost brez Boga. Še enkrat je stopila cerkev, na tridentinskem zboru preurejena v ospredje, in jezuitski red je dvignil protireformacijo. Zopet je začela rasti nova kultura, razvil se je vseobjemajoči barok, a bil je italijanski in je ostal italijanski. Reformacija se je ustalila. Završala je tridesetletna vojna. V tem času je nova vera postala zakon in dogma. Kot protitok se je okoli 1700 pojavil pietizem. Prinesel je pač dušno pobožnost posamezniku, a na splošnost je ostal brez vpliva. Med tem je dosegel humanizem v francoski revoluciji svoj višek. Človeški razum je postal bog in stare, krščanske ideje svobode, enakosti in bratstva so dobile drugo barvo. Potem ko so oklicali te nauke kot splošne človeške ideje, so smatrali nekateri za posebno nalogo Francije, da te nauke razširi v svet. S tem pa je vstopil v zgodovino Evrope nacionalizem kot najnevarnejša oblika društvene uredbe.

(Nadaljevanje.)

## Delavska zveza.

Ljutomer, 21. februarja ob pol 9 dopoldne ima ODZ v Ljutomeru svoj redni občni zbor. Vse člane pozivljamo, da se tega občnega zbora sigurno udeleže, ker govori ob tej priliki tudi odlični govornik iz Ljubljane.

D. M. v Polju. V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršila obč. seja, na kateri je podal župan letni obračun za l. 1925., ki je sledeči: D o h o d k i : razne dražbe 418,37 Din, globe 425 Din, 300% naklada na vino 197.593,81 Din, 250% naklada na direktne davke Din 58.391,78, naklada na pivo in žganje Din 49.202,47, samostojne obč. takse Din 15.509,65, razni drugi dohodki

7704,12 Din; skupaj 329.245,20 Din. Stroški: Dolgovi in obresti Din 47.648,78, šole 44.391,38 Din, plače in nagrade uslužbencem 50.637,46 Din, upravni stroški 5839,88 Din, nakup inventarja 4265 Din, boln. in pokojninsko zavarovanje 4762,30 Din, kurjava in razsvetljava 1101,50 Din, ceste pota in mostovi 42.384,49 Din, pokopališče 26.500 Din, podpora društvom 3850 Din, obč. kataster 1267 Din, dnevnice, komisije itd. 4884,50 Din, kmetijstvo 175 Din, podpore ubožcem 23.357,95 Din, razni stroški Din 35.409,04, gotovina v blagajni Din 32.770,92 Din; skupaj 329.245,20 Din. Pregledovalca računov sta pregledala račune in tov. Rupret je podal izčrpno poročilo. — Podane številke povedo za naše delavstvo veliko. Postavka »podpora ubožcem« je v primeri z drugimi postavkami zelo majhna. — Kljub temu pa za naše samostojne gospode še vedno previsoka. — Postavka »razni stroški« pa je zato tako velika, ker se v nji skriva račun načrtov za prezidavo stare šole v znesku 30.000 Din. — Ta postavka je po zaslugi bivšega gerenta požrla 100% prebitka, kljub temu, da je kljub odbornikov SLS s svojim odločnim nastopom pridobil občini 8400 Din. — Postavka »pokopališče« v znesku Din 26.500, je šteti skoro celo med gotovino, ker se ta znesek nahaja v hranilnici na račun pokopališkega odseka. Blagajnik odseka za pokopališče Jože Hrome ni imel računskega zaključka, zato se o tem ni moglo razpravljati. Tu se vidi koliko se naši gospodje razumejo na pravilno poslovanje. — Med postavko »dolgov in obresti« je plačano vojno posojilo. Od kod je dobil g. župan tozadevni sklep, nam ni znano. Med vsemi postavkami pa ne najdeš niti ene, ki bi bila izrečno v korist delavstvu. — Sedaj pa bobnajo gospodje večine okrog, da so dobri gospodarji, ker so prihranili toliko denarja. Zakaj je bil ta denar namenjen, pa ne povedo. Občinsko gospodarstvo je bilo zelo zavoženo. Klub SLS pa je pred razpustom obč. odbora z vsemi silami prijel za delo in tako spravil finance občine v boljše stanje. Le bivšemu županu in njegovemu klubu gre zahvala, da imamo danes po dolgem času enkrat občino brez dolga in še nekaj gotovine.

D. M. Polje. Predpustna zabava naše Delavske zveze je dobro uspela. Naše delavstvo je napolnilo obširne prostore do zadnjega kotička. Pevski zbor pod vodstvom g. Učakarja je neumorno prepeval naše priljubljene pesmi. Ravno tako zasluži tudi godba vso pohvalo. Zabavo so posetili tudi nekateri uradniki. S to zabavo je delavstvo pokazalo, da v času raznih veselje in zabav, zna ceniti svojo organizacijo. Tako je prav, svoji k svojim. Pripomniti je še, da je vladal vzoren red in se je končala zabava brez najmanjšega incidenta. Odbor se tem potom zahvaljuje vsem, ki so pomagali, da se je organizacija tudi finančno opomogla. — Odbor.

## Tedenske novice.

Mednarodna katoliška prireditel v Rimu. Mednarodna zveza katoliških telovadnih organizacij v Parizu priredi letos 3., 4. in 5. septembra v Rimu mednarodno slavnostno prireditev pod pokroviteljstvom sv. očeta. Te prireditve se udeleži tudi Jugoslovanska orlovska zveza kot članica imenovane zveze katoliških organizacij. Cena za vožnjo, prehrano (razen na vlak) in stanovanje je določeno za Orle v kroju in telovadce 1100 Din, za vse ostale 1250 Din. Priglase z navedbo natančnega naslova in z vplačilom prvega obroka v znesku 200 Din se morajo poslati do 15. marca Jugoslovanski Orlovski zvezi v Ljubljani.

Zdravstvena predavanja je uvedel Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Predavanja se bo vršilo, kjer koli delavci žele. Želje se morajo sporočiti Okrožnemu uradu v Ljubljani.

Nov železniški vozni red bo stopil v veljavo dne 15. marca. Novi vozni red bo veljal za celo državo.

Polovična vožnja za dijake. Odslej imajo dijaki dvakrat na leto pravico do polovične vožnje.

\* Članek, ki zelo originalno črta to rak-rano, priporočamo zlasti našim socialnim šolam na deželi. — Ur.

Vrnitev iz ruskega ujetništva. Po novem letu je prispelo v Maribor iz ruskega ujetništva že nad 20 ljudi. Skoro vsi so se vrnili poročeni in z večjim številom otrok. Do zadnjega časa so imeli v Rusiji dobre dohodka in so se spomnili na dom šele, ko jim je začelo iti slabo.

**Bogat berač.** V Zagrebu je policija prišla berača, pri katerem so našli 1700 Din. Nadalje se je dognalo, da ima mož v Vrbovcu pri Zagrebu veliko hišo, konje in kočijo.

**Ukinjenje voznih olajšav na železnici.** Polovične vozne cene na železnici se zopet ukinejo za člane planinskih, turističnih in športnih društev in za obiskovalce Primorja.

**Ogenj.** V državni tovarni za svilo v Novem Sadu je vsled kratkega stika nastal ogenj. Požar je povzročil nad pol milijona dinarjev škode.

**Smrt radi predolgega spanja.** V Skoplju je storil strašno smrt železniški čuvaj proge Skoplje—Hanrijevo. Predolgo je spal in je zamudil prihod vlaka. Brž je pohitel preko železniškega mostu in se ni oziral na opozarjanje stražnika, ki je bil pod mostom, da se vlak že giblje. Sredi tira ga je na mostu dosegla lokomotiva in vrgla preko mosta v Vardar. Trupla niso našli, pač pa je bilo na mostu in na lokomotivi več krvavih ostankov njegovega telesa.

**Obisk planinskih koč v Sloveniji.** Preteklo leto je obiskalo planinske koč v Sloveniji 27.046 oseb. Od teh jih je bilo iz Slovenije 22.078, 2417 iz Hrvaške in Slavonije, 709 iz Srbije, 662 iz Češkoslovaške, 601 iz Avstrije, 419 iz Italije, 107 iz Nemčije, 38 iz Anglije, 7 iz Francije in 48 iz različnih držav.

**Nesrečen skok iz vlaka.** Na progi Knjaževac—Resnik je neki kmet pozabil izstopiti na pravi postaji. Spomnil se je šele, ko je bil vlak že daleč od Knjaževca v največjem diru. Padel je v jarek poleg proge. Potniki, ki so opazili nesrečo, so takoj ustavili vlak in pohiteli k nesrečniku, ki pa je že med tem umrl. Dobil so ga z razbito lobanjo.

**Priporočljiv župan.** Županstvu se je odpovedal župan občine Nikšić v Črni gori. Z njegovo odpovedjo je zmanjkalo v občinski blagajni 230 tisoč dinarjev.

**V Osijeku so začeli graditi električno cestno železnico.** Dosedaj je imel Osijek po mestu konjsko železnico.

**Pridelek vina v Dalmaciji.** Lansko leto so pridelali v Dalmaciji 792.000 hektolitrov vina.

## Dopisi.

**Tržič.** Povodoma dopisa v »Slovenec« se je vršilo 26. jan. zasliševanje v predilnici in čevlj. tovarni P. Kozina o nerednostih, ki so se dogodile ob priliki razdeljevanja kuvert za volitve v Del. zbornico. Na čigavo zahtevo se je vršilo to zasliševanje, nam ni znano. Ugotovi pa se lahko, da je dopis zadel precej v živo, ker so se go-spodje tako hitro zganili. Nasilstva, ki so se dogajala, se ne bodo zabrisala z nobenim uradnim zasliševanjem, ker bodo delavstvu ostala v trajnem spominu. To potrjuje dobro tudi dopisnik »Nove pravde«, ki pa obenem dostavlja: »Da so tako divjali, jim je omogočilo celo podjetje.« Te besede potrjujejo dejstvo, v kakšni družbi so bili socialistični prvaki ob priliki delavske veselice v predilniški dvorani. Pri zasliševanju se je ugotovilo le nekaj, kar pa povsem ni in tu ne more biti istinito, ker se je vsak zagovarjal po svoje, da ni namenoma po-

slal svojih ljudi v volivni lokal in še tako daleč se je spozabil, da je izpovedal debelo neresnico, namreč, da je prepovedal agitirati med delavstvom. Mi pa vemo, da je njegova hči prav pridno agitirala in raznašala glasovnice za »združene« po tovarni.

**Jesenice.** V petek, dne 5. febr. je umrla članica tukajšnje strokovne skupine Jerica Šolar, katera je zvesto vztrajala v naših vrstah, ne meneč se za blato, ki je večkrat letelo od nasprotnikov na njo. Pokopali smo blago pokojnico v nedeljo na dostojen način ob lepem številu njenih sotrpink, kar priča, da je bila pokojnica zelo priljubljena. A neki socialističen propagator je izrabil celo to in se posmehovaje izrazil: »Naj jo nesejo Marijine device, jaz jo že ne bom.« In to kljub navadi, da pri takih rečeh ne delamo razlik. Vsa čast pa našim mladim fantom, ki so se za to blago delo sami ponudili in tako dali sprevodu lepši sijaj, klevetnikom pa krepko po zobeh. Iščimo skupnosti in ne izzivajmo tako po nepotrebnem!

**Dev. Mar. v Polju.** Odbor Zveze slovenskih vojakov, podružnica Dev. Mar. v Polju, je na svoji seji dne 5. februarja t. l. ugotovil in sklenil sledeče: Dne 21. febr. 1926 se vrši izredni občni zbor naše podružnice, in sicer, ker ni drugih nevtralnih prostorov, v Ljudskem domu v Dev. Mar. v Polju. Začetek po sv. maši točno ob pol. 8. Dnevni red: Poročilo o dosedanjem poslovanju podružnice; denarno stanje za spomenik padlim vojakom-domaćinom; volitev društvenih funkcionarjev in slučajnosti. Na občni zbor je obljubil svoj prihod tudi tajnik Zveze S. V. g. Bonač iz Ljubljane, kateri bo imel tudi pri maši cerkven govor. — Prečitali so se dopisi. Pristopilo je mnogo novih članov. Tem potom prosi odbor vse nabiralce prispevkov za vojni spomenik, da prinese v najkrajšem času nabiralne pole v roke blagajnika, da se zamore na občnem zboru podati točno poročilo o denarnem stanju. Sklenilo se je razglasiti, da se zglase vsi svojci padlih v svetovni vojni, in sicer do 31. marca t. l. Prineso naj uradne dokumente o padlem ali pogrešanem v župni urad. Združenim papirnicam se pošlje pismena zahvala za prispevek k spomeniku v znesku 1000 Din. — Izrekamo tudi tem potom zahvalo in želimo posnemalcev. — Odbor.

**Trbovlje.** Ponovno opozarjamo vse tovariše in prijatelje našega pokreta na predavanja »Socialne šole«, katera se vrše vsak četrtek ob 7 zvečer v Društvenem domu.

**Trbovlje.** V naš revir je došlo 5080 glasovnic. Od teh je bilo dostavljenih potom zaupnikov II. skupine 4319, ostalih 761 glasovnic ni bilo razdeljenih. Tukajšnji volivni odbor je na svoji seji dne 27. jan. 1926 navedel sledeči vzrok: ...razdelile se glasovnice niso zaradi tega, ker so se med tem časom vršile redukcije in so se volivni upravičenci že preselili, ne da bi pustili naslove. To pa ne drži, in sicer vsled tega, ker so bili prvi reduciranci odpuščeni šele 31. jan. 1926 — razume se razen starovpoko-jencev, ti pa itak, vsaj po večini niso imeli glasovalne pravice — med tem ko je bil zadnji rok za dviganje glasovnic določen 27. januar 1926. Res je tudi, da mnogo volivnih upravičencev ni šlo po kuverte, ker so se zbal nezasišlanega terorja od strani Krištan—Korunove garde. Zlasti prve dni ni mnogo delavcev vedelo zakaj gre. Tu so imeli »šimisocialisti« lahko delo. Obogatili so se na račun nezavednosti delavca. Nekaterim so ti prijatelji de-

lavstva enostavno glasovnice iz rok trgali, tako da so se celo socialisti zgražali nad tem početjem. Če pa ti »šimisocialisti« mislijo, da so s tem kaj pridobili, se hudo motijo. Delavno ljudstvo bo te »prijatelje« kmalu spoznalo, potem pa jih bo vrglo čez — krov. — Na dan volitev v Delavsko zbornico, 2. februarja 1926, je bilo odano na volišču 21 glasovnic.

**Trbovlje.** Kakor poroča »Slovenec«, bo TPD preuredila prodajo premoga. Prodajo bi prevzela neka posebna družba. S tem pa baje niso zadovoljni gotovi krogi, ki delajo na vse načine na to, da bi prodajo premoga prevzela Ljubljanska efektna borza. Naše mnenje je, da bi načrt, katerega si je TPD zamislila, namreč snovanje tako zvanega »Kohlensindikata« delavcu ne prinesla nobene posebne koristi in tudi ne konzumentu, ker gotovo bi pri tem »zaradili« vsi drugi. Najbolj pametno bi bilo, da to prevzame efektna borza.

**Hrastnik.** — Prosveta. V nedeljo 7. t. m. se je pričela tukaj Krekova socialna šola v desni sobi g. Al. Logerja. Prvi dan je predaval g. Iv. Capuder o socialni vedi v srednjem veku. Priglašeni slušatelji so bili točno na mestu ter so izvajanjem g. predavatelja pazno sledili. Vsak ima zvezek, da si važnejše reči zabeleži. Med predavanjem je bila mala pavza. Predavanje se v nedeljo 14. t. m. nadaljuje.

**Dol pri Hrastniku.** Naši demokrati so dobili precej velik nos od velikega župana g. Baltiča, na katerega so poslali pritožbo zoper občinsko gospodarstvo, drugo pa zoper ponovno izvolitev g. Drakslerja za župana, o kateri trdijo, da so novoizvoljeni odborniki SLS protidržavni itd. Prvo pritožbo so podpisali Gnus, Dolinšek, Cestnik in Zavrešek. Drugo pa Gnus, Bobič M., Kauser in Dolinšek. Kakor je »Pravica« že poročala, bi demokratje Gnusovo afero radi spravili s sveta. Gre za nedovoljeno prilastitev občinske zemlje.

## Krekova mladina.

**Zahvala.** Dolžnost mi je, da se zahvalim za vse častitke, ki sem jih prejel ob moji 25 letnici delovanja na diletantskih odrih. Posebej se pa še zahvaljujem društvu »Krekovi mladini«, katera se je spomnila moje obletnice in mi podarila krasen venec, katerega bom imel v trajnem spominu, dalje se zahvalim umetnici ljubljanske drame gospej Borštnikovi, za njeno cenj. sliko in častitke, dalje celjski »Krekovi mladini« in ljubljanskemu Ljudskemu odru itd. Vsem prisrčna hvala! — Ivan Peterlin.

**Krekova mladina** uprizori na splošno željo občinstva igro »Miklova Zala«, in sicer zadnjikrat v nedeljo, dne 14. februarja 1926 ob 3 popoldne v Ljudskem domu v Ljubljani. Predprodaja vstopnic se vrši od petka dalje v Jug. strok. zvezi, Stari trg št. 2. Ker je povpraševanje po vstopnicah veliko, se p. n. občinstvo prosi, da si preskrbi vstopnice v predprodaji. — Odbor.

**Krekova mladina** (kegljaški klub) je darovala za tiskovni sklad »Pravice« 38 Din.

**Sv. Miklavž.** Dramatični odsek Krekove mladine Sv. Miklavž pri Ormožu priredi dne 14. februarja popoldne ob 3 v društveni dvorani Sv. Miklavž gledališko predstavo. Spored: V pepelnici noči, deklamacija; »Poštna skrivnost ali začarano pismo«, burka v 1 dej.; »Na dan sodbe«, ljudska drama v 3 dej. Vstopnina: sedeži

5 Din, stojišče 2 Din. Sodeluje tam-buraški odsek. Čisti dobiček je namenjen za novi oder. Zato vabimo vse tovariše sosednje Krekove mladine in Strokovnih zvez, kakor tudi naše prijatelje k obilni udeležbi. Odbor.

**Krekova mladina Celje** priredi v nedeljo, dne 14. t. m. ob 4 popoldne v veliki dvorani »Narodnega doma« v Celju smehapolno trodejsko igro »Davek na samce«. Igra je po svoji vsebini polna zanimivih smešnih prizorov, ki bodo nudili občinstvu obilo zabave. Vljudno vabljeni vsi prijatelji, ki se hočejo enkrat pošteno nasmejati. — Predprodaja vstopnic v tajništvu Jug. strok. zveze, hotel Beli vol in 1 uro pred predstavo pri blagajni v »Narodnem domu«.

## Razno.

**Osepnice na Angleškem.** V severovzhodnih pokrajinah Anglije se je razpasla epidemija osepnice. V sami grofiji Durhan je 700 slučajev. V neki vasi je obbolelo 20 oseb, ki so se okužile na plesu; med plesalkami je bila ena bolna in po njej se je prenesla bolezen na druge.

**Ukinitev strokovnih organizacij v Italiji.** Mussolini je prepovedal vse strokovne organizacije drž. uslužbencev, kakor tudi strokovne organizacije poštne in brzojavne delavcev.

**500 milijonov lir za zgradbo stanovanj.** Italijanska vlada je nakazala 500 milijonov lir za zgradbo stanovanj. Graditi začne nemudoma po vseh večjih mestih. V Trstu zgrade še to pomlad 100 stanovanj za državne uradnike in častnike. Mala stanovanja za delavske sloje zida občina.

**Letalska nesreča.** Neki vojaški zrakoplov je v bližini Prage radi goste megle zgubil orientacijo. Vsled tega se je zaletel v stolp mestne hiše ter padel na to na sosednjo streho. Pri tem je eksplodirala tudi zaloga bencina. Zrakoplovec je bil na mestu ubit, eden od gledalcev pa težko ranjen.

**Ljubitelj umetnosti.** Gospod Jazbec je bil velik ljubitelj umetnosti, njegova soproga pa ni imela nobenega smisla za to. Nekega dne je kupil gospod Jazbec sliko, za katero je štel 15 tisoč kron. Domov grede je premišljeval, kaj hoče reči ženi: Ako ji rečem, da sem kupil sliko za 15.000, mi gotovo izpraska oči; tudi če rečem 6.000 K bo še preveč. Naj bo, porečem, da sem kupil sliko za 5.000 K. — Ko vstopi v sobo, se junaško odreže: Slika stane 3000 kron. Ta dan je gro-melo v Jazbečevi hiši, no slika je vendar dobila svoje mesto. — Kmalu nato je moral gospod Jazbec odpotovati. Ko se vrne, mu hiti žena vsa vesela nasproti rekoč: Dragi moj Jazbec, izvrstno kupčijo sem napravila v tvoji odsotnosti. Sliko, ki si jo kupil ti za 3000 kron, sem jaz prodala za 4500 kron, pomisli, dragi moj Jazbec 1500 kron dobička.

**Prebrisan sinček.** Pred sodiščem v Berlinu je stal gostilničar, tožen zaradi potvarjanja živil. Prodajal je malo preveč »krščeno« vino. — »Jaz sem nedolžen, gospod predsednik. — Moj sinček se je igral in je slučajno nalil vode v vino. Tamle sedi med občinstvom, ga lahko vprašate.« — Sodnik je poklical nadebudnega dečka ter ga očetovsko vprašal: »Torej si ti nalil vode v vino?« — »Da, gospod sodnik, igrali smo se s tovariši.« — »Pa kaj ste se igrali?« je vprašal začudeno sodnik. »Igrali smo se vinske trgovce!« Gostilničar je bil oproščen ter je zapustil sodno dvorano, ponosen na svojega sina...

Mica, ne zameri, ko sva se zadnjič pogovarjali glede konzuma, sem te pozabila vprašati, kje se morem vpisati v konzum?

Veš Tona, to je pa prav enostavno. Najbolje je, da greš v pisarno I. delavskega konzumnega društva, ki je v Ljubljani, Kongresni trg št. 2. Tam podpišeš pristopnico in plačaš vpisnine 5.— Din ter delež 25.— Din. Tam dobiš obenem tudi nakupovalno knjižico, s katero lahko kupiš blago v katerikoli ljubljanski prodajalni, in sicer: na Kongresnem trgu št. 2, Zaloški cesti št. 15, Celovski cesti št. 56, Dunajski cesti št. 36, kakor tudi v poljubni prodajalni te zadruga na deželi. Če ti ni prilično hoditi v pisarno, se pa lahko vpišeš tudi v vsaki prodajalni te zadruga, samo s to razliko, da v tem slučaju ne dobiš takoj nakupne knjižice ampak šele potem, ko jo dpošlje pisarna.